

STUDIUM WYCHOWANIA FIZYCZNEGO

W 1970 ROKU MINEŁO 20 LAT OD CHWILI POWSTANIA Studium Wychowania Fizycznego w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Krakowie. W realizacji programu zajęć wf w tym okresie można wyodrębnić dwa etapy: pierwszy w latach 1946—1949 i drugi, który obejmuje lata od 1950 r. do obecnej chwili. W pierwszym okresie, zajęcia wf prowadzone były przez mgr C. Szlenk, mgr J. Cierniaka i mgra T. Jarosińskiego. Z uzyskanych materiałów źródłowych wynika, że były to pierwsze zorganizowane w wyższych uczelniach zajęcia wychowania fizycznego w Polsce Ludowej, które w znacznym stopniu przyczyniły się do stworzenia właściwego klimatu, umożliwiającego w niedalekiej przyszłości wprowadzenie obowiązkowych zajęć wf we wszystkich szkołach wyższych. Drugi okres, to planowa działalność w oparciu o odpowiednie akta prawne i możliwości organizacyjno-finansowe uczelni.

W historycznym dla Kultury Fizycznej dniu 28 IX 1949 r. Biuro Polityczne KC PZPR podjęło uchwałę, która wytyczyła kierunek rozwoju wychowania fizycznego i sportu w Polsce Ludowej. Uchwała stwierdza na wstępie, że jednym z najważniejszych elementów budowy podstaw socjalizmu jest wychowanie nowego człowieka, współtwórcy ustroju sprawiedliwości społecznej, że w wychowaniu tym poważna rola przypada kulturze fizycznej i sportowi. Wyraźnie zostaje sformułowana zasada, że wychowanie fizyczne i sport ma wychowywać młodzież, ma wpływać na podniesienie zdrowotności, ma uczynić obywateli sprawniejszymi do pracy i zdolniejszymi w razie potrzeby do obrony kraju. W ślad za tą historyczną uchwałą, rozporządzeniem Ministerstwa Szkół Wyższych, Oświaty i Zdrowia z dnia 5 I 1950 r. (Dz.U.R.P. nr 7 1950) zostaje wprowadzony we wszystkich wyższych szkołach obowiązek wychowania fizycznego dla studentów I i II roku wszystkich kierunków studiów w wymiarze dwóch godzin tygodniowo.

Skład kadry Studium WF stanowią wykładowcy i nauczyciele wf o długoletnim stażu pracy i doświadczeniu dydaktyczno-wychowawczym, posiadający ponadto wysokie kwalifikacje specjalistyczne. Mgr M. Bieda — trener lekkiej atletyki klasy I; mgr C. Szlenk — zasłużony nauczyciel wf,

choreograf stopnia I; mgr B. Fulara — trener piłki ręcznej klasy I; dr T. Jarosiński — trener strzelectwa sport. klasy II; oraz instruktor łyżwiarstwa; mgr L. Krzeszowiak — Zasłużony Działacz Kultury Fizycznej, instruktor-wykładowca narciarstwa oraz trener lekkiej atletyki klasy II; mgr B. Langiewicz — instruktor piłki siatkowej oraz narciarstwa; mgr I. Tokarz — trener lekkiej atletyki klasy II; mgr W. Badura — instruktor piłki koszykowej; mgr S. Słabowski — instruktor piłki siatkowej. Na stanowisku lekarza Studium Wychowania Fizycznego w minionym okresie byli: dr T. Szymański (1962—1964) i K. Reifland od 1965 r. Funkcję akompaniatorek w ramach lekcji muzyczno-ruchowych pełniły kolejno: Z. Trzubkova 1960—1964 r. a od 1965 M. Lasocka.

Niezależnie od działalności dydaktyczno-wychowawczej, pracownicy Studium WF podjęli prace badawczo-naukowe. Stopień naukowy doktora nauk wychowania fizycznego uzyskał kierownik Studium WF, st. wykl. T. Jarosiński. St. wykl. mgr L. Krzeszowiak posiada otwarty przewód doktorski, dwoje dalszych pracowników zbiera materiały do pracy doktorskiej.

W pracy dydaktycznej przyjęto metodę przystosowania znanych nam współcześnie form ruchowych i organizacyjnych do wieku, stopnia sprawności i zainteresowań młodzieży. Pierwsze zetknięcie się z młodzieżą, pierwsze lekcje wf mają charakter informacyjno-organizacyjny. Z jednej strony studenci dowiadują się o formach i warunkach ćwiczeń wf, z drugiej, pracownicy kształtują sobie pogląd o stanie sprawności fizycznej, zainteresowaniach i przeszłości sportowej studentów. Stosowane są przeważnie próby sprawności i bezpośrednia obserwacja w czasie ćwiczeń, a ostatnio badania kompleksowe opracowane przez Instytut Naukowy Kultury Fizycznej. Młodzież o dobrym stanie zdrowia, lecz o malej sprawności ruchowej i nieusportowiona, ćwiczy w grupach ogólnego wf. Program tych grup obejmuje szerokim wachlarzem ćwiczenia gimnastyczne, lekkoatletyczne, gry ruchowe i naukę pływania. Młodzież sprawna, o ukształtowanych zainteresowaniach sportowych, ćwiczy w grupach przygotowania sportowego i specjalizacji sportowej. Systematyczne nasilenie ćwiczeń przechodzi w formy treningowe i system całorocznych rozgrywek i spotkań sportowych. Na tym szczeblu stawia się studentom zadania organizacyjne, metodyczne i naukę sędziowania zawodów sportowych, co wymaga od nich samodzielności i aktywności, a od pracowników udzielania konsultacji i spotkań pozalekcyjnych. Młodzież najsprawniejsza różnych lat organizuje się i trenuje w sekcjach sportowych i ona reprezentuje uczelnię na zewnątrz. Urozmaiceniem w doborze ćwiczeń wf dla kobiet są prowadzone od lat ćwiczenia ruchowe z akompaniamentem muzycznym pod kierunkiem długoletniego zasłużonego pracownika Studium WF mgr C. Szlenkowej. Zajęcia te, oprócz walorów kształtujących i estetycznych, podtrzymują tradycję tańców i folkloru narodowego, które absolwenci nasi często w pracy zawodowej przekazują młodzieży szkolnej.

Program wychowania fizycznego ulegał stopniowej modyfikacji. W 1957 roku uzupełniony został dodatkowym materiałem, dostosowanym do coraz wyższej sprawności młodzieży akademickiej, a w 1962 roku wprowadzono nowy program wf i sportu, opracowany w oparciu o wieloletnie obserwacje oraz wyniki badań naukowych, dotyczących zarówno zdrowia, rozwoju fizycznego i sprawności fizycznej młodzieży szkół wyższych. Nowością tego programu jest określenie ram organizacyjnych przez ustalenie grup ćwiczebnych według usprawnienia i zainteresowań oraz rozszerzenie materiału ćwiczebnego przez włączenie gimnastyki artystycznej, kulturystyki oraz turystyki. W 1954 roku rozpoczęto organizację grup specjalnych, dla młodzieży, której stan zdrowia wskazywał znaczne odchylenie od normy o charakterze stałym lub przejściowym. Zajęcia w grupie specjalnej w naszej Uczelni, prowadzone od samego początku z lekarzem Studium WF, są oparte na wybranych metodach pracy, polegających na indywidualnym doborze ćwiczeń i ich natężenia. Wprowadzenie tej nowej formy przyczyniło się do stopniowego obniżenia liczby zwolnionych studentów całkowicie z zajęć wychowania fizycznego z 20% w 1954 roku do 4% w ostatnich latach.

W roku akademickim 1969/70 został utworzony nowy kierunek studiów w naszej uczelni Nauczanie początkowe z wychowaniem fizycznym, jako drugim przedmiotem nauczania. Przygotowanie przyszłych nauczycieli z zakresu metodycznego prowadzenia lekcji wychowania fizycznego w klasach I—IV szkoły podstawowej, zostało powierzone kierownictwu Studium WF w oparciu o doświadczoną kadrę wykładowców i nauczycieli wf. W 1970 roku uczelnia przejęła budynek przy ul. Krupniczej 48. Do budynku tego przeniesione zostało Studium WF, przejmując dobrze wyposażoną bazę szkoleniową, w postaci sal wykładowych, sali gimnastycznej z zapleczem sanitarno-higienicznym oraz boiskiem asfaltowym do gier drużynowych. Usytuowanie obiektu tego obok Parku im. dra H. Jordana oraz w pobliżu stadionów sportowych i pływalni, pozwoli na pełną realizację programu nowo utworzonego kierunku Nauczanie początkowe z wychowaniem fizycznym. Stanowi to wystarczające zaplecze dla kontynuowania skutecznej pracy dydaktycznej w przygotowaniu absolwenta naszego do zawodu nauczyciela szkoły podstawowej.

W związku z powstaniem w/w kierunku studiów, w perspektywie planów naukowych na najbliższą przyszłość, kierownictwo Studium WF powzięło decyzję dokonania badań nad sprawnością i wydolnością organizmu młodzieży w szkołach podstawowych, średnich i wyższych i opracowania skryptów z metodyki wychowania fizycznego oraz z anatomii i fizjologii pod kątem przydatności dla studentów kierunku Nauczanie początkowe z wychowaniem fizycznym.

Jedną z kolejnych form działalności Studium WF są imprezy sportowe, organizowane wspólnie z uczelnianym Klubem AZS. Imprezy te, a zwięsz-

cza ich masowy charakter, wpłynęły korzystnie na ożywienie pracy wychowawczej Uczelni i przyczyniły się do upowszechnienia kultury fizycznej oraz stworzyły doskonałe warunki do kształtowania samorządności wśród studentów. Komórką współdziałającą ze Studium WF w dziedzinie kultury fizycznej jest studencka organizacja sportowa, uczelniany Klub AZS. Współdziałanie Studium WF z AZS zostało ukierunkowane w treści rozporządzeniem Ministra Szkolnictwa Wyższego i Przewodniczącego GKFFiT z dnia 10 maja 1965 r. (Dz. U. Nr 19, poz. 127). Istotą tego współdziałania są wzajemne świadczenia na rzecz sportu studenckiego. Akademicki system zawodów został dostosowany do założeń programowych wychowania fizycznego, struktury i toku studiów uczelni.

Pracownicy Studium WF służą swoimi umiejętnościami instruktorskimi i trenerskimi oraz doświadczeniem organizacyjnym, a zmieniający się w normalnym trybie kończenia studiów aktyw młodzieżowy w uczelnianym Klubie AZS zabezpiecza pewne sportowe formy administracyjno-organizacyjne i propagandowe. Studium WF zabezpiecza kadre szkoleniową, obiekty i urządzenia sportowe. AZS dysponuje środkami budżetowymi na organizację imprez sportowych, które przeważnie przeprowadza się wspólnie. W codziennej współpracy Studium WF z Klubem AZS, problemem dużej wagi jest samorządność życia studenckiego na terenie uczelnianego Klubu sportowego. Dokłada się wszelkich starań, aby jak największa liczba studentów-członków AZS została objęta różnymi formami kształtowania samorządności pod kierunkiem i przy dyskretnej pomocy nauczycieli wychowania fizycznego. Jest to dla młodzieży akademickiej pierwsza szkoła życia, kształtująca przyszłych organizatorów życia sportowego. Wyniki tak pojętej współpracy nie dają na siebie długo czekać. Spośród byłych organizatorów i działaczy, absolwentów naszej uczelni, którzy pierwsze doświadczenia i szkołę życia przeszli w uczelnianym Klubie AZS WSP, wielu zajmuje dzisiaj wysokie i odpowiedzialne stanowiska w pracy zawodowej, a mianowicie: mgr M. Stefanów — b. członek i aktywista uczelnianego Klubu AZS WSP, obecnie Przewodniczący Krakowskiego KKKFiT; mgr J. K. Jagła — były kierownik sekcji turystycznej WSP, obecnie przewodniczący PKKKFiT w Nowym Targu; mgr J. Gembala, b. prezes uczelnianego Klubu AZS WSP, później sekretarz Zarządu Środowiskowego Klubu AZS i Okręgowej Rady ZSP w Krakowie (1961—1964), mgr B. Pasznicki — b. wiceprezes uczelnianego Klubu AZS WSP, obecnie dyrektor Wojewódzkiego Ośrodka Metodycznego w Krakowie; mgr R. Wasztyl — b. prezes uczelnianego Klubu AZS WSP, obecnie kierownik Wydziału Sportu, Turystyki i Obozownictwa Zarządu Okręgowego ZMS w Krakowie.

Jedną z form wspólnej działalności Studium WF z uczelnianym Klubem AZS są imprezy sportowe, które obejmują: a) spotkania w lidze i spartakiadach uczelni i międzyuczelnianych, b) zawody towarzyskie krajowe i zagra-

ROZWÓJ KLUBU UCZELNIANEGO AZS WSP W LATACH 1961—1971

Lata	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970
Liczba członków	136	132	163	271	401	575	501	496	537	502

niczne oraz udział w największej imprezie, jaką są Mistrzostwa Polski Typów Uczelni.

UDZIAŁ REPREZENTACJI UCZELNI W MISTRZOSTWACH POLSKI WYŻSZYCH SZKÓŁ PEDAGOGICZNYCH

Lata	1959	1961	1963	1965	1967	1969
Miejsce uzyskane	I	III	I	IV	III	II

Specjalizacja sportowa jest prowadzona w naszej uczelni w 12 sekcjach sportowych, w których zrzeszonych jest 20% studentów, członków Uczelnianego Klubu Akademickiego Związku Sportowego.

PRZYNALEŻNOŚĆ STUDENTÓW WSP DO AZS W LATACH 1969 — 1970*

Lp.	Uczelnia	Liczba studentów		Liczba członków AZS			
		1969	1970	1969	%	1970	%
1	Politechnika	3663	3859	1027	28,0	1289	33
2	Wyższa Szkoła Pedagogiczna	1980	2559	537	27,2	502	20
3	Akademia Medyczna	2290	2300	364	16,9	416	18
4	Akademia Sztuk Pięknych	573	392	40	7,3	70	18
5	Uniw. Jagielloński	7588	6950	1452	13,2	1115	16
6	Wyższa Szkoła Rolnicza	2714	2729	310	11,6	369	13
7	Wyższa Szkoła Ekonomiczna	1878	2106	223	19,4	272	12
8	Akademia Górniczo-Hutnicza	8449	8700	1005	12,0	1026	12

* W porównaniu z innymi uczelniami krakowskimi. Nie ujęto w tabeli WSWF, której wszyscy studenci należą do AZS.

W ramach rozgrywek ligowych i spartakiad międzyuczelnianych na przestrzeni ubiegłych lat, uczelnia nasza przeważnie znajduje się w czołówce, pomimo dużej konkurencji większych liczebnie uczelni środowiska krakowskiego.

Wyniki Ligi Międzyuczelnianej
w roku 1970

1. WSWF	126 pkt
2. AGH	96 „
3. UJ	93 „
4. PK	93 „
5. WSP	60 „
6. AM	56 „
7. WSE	52 „
8. WSR	45 „
9. ASP	6 „

Wyniki Międzyuczelnianej Spartakiady
I.a. lat pierwszych w roku 1970

1. WSWF	357 pkt
2. WSP	50,5 „
3. UJ	47,5 „
4. AGH	46 „
5. WSR	23 „
6. WSE	21 „
7. PK	13 „

Dowodem dużej aktywności uczelnianego Klubu AZS WSP na odcinku masowego sportu wśród studentów i pracowników uczelni jest coroczna organizacja imprez sportowych w liczbie około 30, w których notuje się przeciętnie 2 500 startujących.

W 1969/70 roku został nawiązany kontakt sportowy z Padagogische Hochschule w Dreźnie oraz KarlMarxUniversität w Lipsku. W wyniku tych porozumień doszło w 1970 roku do spotkań sportowych w piłce siatkowej kobiet i w piłce ręcznej mężczyzn, w których reprezentacje naszej Uczelni odniosły sukcesy (3 zwycięstwa i 2 remisy).

Sport jest i pozostanie zawsze wszechstronną szkołą charakterów, terenem tworzenia i cementowania się kolektywów, płaszczyzną do kształtowania poglądów, nastrojów i świadomości, stanowi więc jeden z istotnych czynników wychowawczych młodego pokolenia. Biorąc pod uwagę środowisko, w którym działamy, stawiamy sobie na przyszłość zwiększone wymagania.

